

Κ. Ν. Β. Δ.

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο Ν

της Συνσκέψεως επί των μουσικῶν θεμάτων τοῦ Ε.Ι.Ρ.

Ἐν Ἀθήναις καί ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος
Ραδιοφωνίας, Μουρούζη 16 συνήλθεν τήν 20ην Σεπτεμβρίου 1967 συσκε-
ψις εἰς ἣν παρέστησαν.

1. Ἰ. Ἀναστασόπουλος	Γενικός Διευθυντής Ε.Ι.Ρ.
2.- Δ. Χρονόπουλος	Σύμβουλος Προγράμματος
3. Β. Ἀσλανίδης	Διευθυντής Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν
4. Π. Ρηγοπούλου	Ἀναπλ. Δ/ντοῦ Παραγ. προγρ/τος
5. Ἀντ. Λάβδας	Προϊστ. Τμήματος Ἐλαφρᾶς Μουσικῆς
6. Χρ. Ἀλεξόπουλος	Συνεργάτης Προγράμματος

Προσκληθέντες παρέστησαν οἱ ταγματάρχαι: κ.κ. Δ. Λοῦκουτος καί
Μ. Χιωτανῆκος.

Χρήη Γραμματείας ἐξετέλεσεν ἡ ἐπί βαθμῶ 6ῃ ὑπάλληλος Πτόλια
Παυλίνα.

Ὁ κ. Γενικός Διευθυντής κηρύσσει τήν ἑναρξιν τῆς συσκέψεως
καί ὁρίζει ὡς ἀντικείμενον αὐτῆς τήν διατύπωσιν ἀρχῶν καί μεθόδων
πρός ἐπιτέλεσιν τῆς ἐνδοεξειγμένης ἀποστολῆς τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος
Ραδιοφωνίας, εἰς τοὺς τομεῖς τῶν μουσικῶν ἐκπομπῶν. Ἀκολουθῶς ὁ-
δεῖ τόν λόγον εἰς τόν κ. Ἀντ. Λάβδα, εἰς τόν ὁποῖον καί ἔχει ἀνα-
τεθεῖ ἡ εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος.

Ἡ εἰσήγησις τοῦ κ. Λάβδα ἔχει ἐν συνόψει ὡς ἑξῆς:

Πρὸ πᾶσης σκέψεως ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ προγράμματος, ἡ, ἐπὶ
μέρους αὐτοῦ, ὡς εἶναι αἱ μουσικαὶ ἐκπομπαί, εἶναι ἀπαραίτητον νά
ἔχωμεν συνειδητοποιήσῃ τόν χαρακτήρα τῆς Ἑλληνικῆς Ραδιοφωνίας,
ὡς οὗτος ἐκφράζεται καί διὰ τοῦ τίτλου τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος Ρα-
διοφωνίας. Δηλαδή, νά διαστέλλωμεν τόν ἐθνικόν χαρακτήρα τῆς Ἑλλη-
νικῆς Ραδιοφωνίας, ἀπὸ τόν ἐμπορικόν χαρακτήρα, τόν ὁποῖον συναντῶ-
μεν εἰς Ραδιοφωνίας ἄλλων χωρῶν, ἑπομένως, νά διαστέλλωμεν τόν
χαρακτήρα ἐθνικοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος, ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ ἰδιωτικοῦ

οικονομικοῦ συμφέροντος. Ἡ διαφορὰ ἐνταῦθα συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τὸ πρόγραμμα τῆς ἐμπορικῆς ραδιοφωνίας καταστρώνεται οὕτως, ὥστε νὰ προσελκύωνται πελάται πρὸς ἴδιον αὐτῆς οἰκονομικόν συμφέρον, ἐνῶ τὸ πρόγραμμα τῆς Ἑθνικῆς ραδιοφωνίας καταστρώνεται οὕτως, ὥστε νὰ προσελκύωνται οἱ ἀκροαταὶ πρὸς ἴδιον αὐτῶν ὠφέλειαν, (τῶν ἀκροτῶν, βεβδῶς, νοουμένων ἐνταῦθα, ὡς μελῶν ἐνὸς ἐθνικοῦ κοινωνικοῦ συνόλου). Κατὰ τὴν βασικὴν αὐτὴν ἀρχήν, πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὸ ποῦτ᾽ ὠφέλη δύναται καὶ εἶναι νὰ προσφέρῃ τὸ R.I.P. πρὸς τοὺς ἀκροατὰς του διὰ τῶν μουσικῶν του ἐκπομπῶν. Ὡς πρῶτον πρέπει νὰ τεθῇ ἡ ἐθνικὴ αὐτογνωσία, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ συμβάλωμεν διὰ τῆς ἀεοῦσης προβολῆς τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς παραδόσεως. Τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἑγῶ, εἰς τὴν συνείδησιν καὶ ἐκάστου ὁμοεθνοῦς, καὶ τῆς ἐθνικῆς ὁλότητος.

Διότι, ἡ αὐτοσυνειδήσις τοῦ ἐθνικοῦ Ἑγῶ, ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἐθνικῆς ὠριμότητος καὶ τῆς δυνατότητος πνευματικοῦ διαλόγου τοῦ ἔθνους μετὰ τοῦ ὑπολοίπου κόσμου. Ὅπως, ^{διὰ τὴν} ἀκριβῶς, εἰς τὸ ἄτομον, ἡ αὐτοσυνειδήσις τοῦ Ἑγῶ, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας διαμορφώνει, ἀποτελεῖ τὴν ψυχολογικὴν προϋπόθεσιν τῆς ἐνσυνειδήτου τοποθετήσεώς του εἰς τὸν κόσμον καὶ τοῦ διαλόγου του μετὰ τῶν ἄλλων ἀτόμων.

Ἐπιπροσθέτως, ὀφείλωμεν νὰ καταδείξωμεν, διότι εἶναι γεγονός, τὸ ὅτι; ἡ ἰδική μας μουσικὴ παράδοσις εἰς ἕχαι μόνον τὴν τοπικὴν ἀξίον μετὰ ἐκδηλώσεως ἐντοπίου πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ ἔχει τὴν ἀξίον ὅτι, ἐξέθρεψεν διὰ τῆς συστηματοποιηθείσης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μουσικῆς σκέψεως καὶ πρακτικῆς, ὁλόκληρον τὸν μουσικόν πολιτισμόν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, καὶ ἐπίσης τῶν γειτονικῶν Σλαβικῶν λαῶν. ^{Προσέτι, δὲ, ὅτι} ~~αὐτὴ~~ καὶ ἐστήριξεν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ δυτικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτω, ὁ ὁμοεθνὴς ἀκροατὴς ἀποκτᾷ συνείδησιν ὅχι μόνον τοῦ ἐθνικοῦ του μουσικοῦ πολιτισμοῦ καθ'ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἰδικοῦ του μουσικοῦ πολιτισμοῦ, ἐντός τῆς ἱστορίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ὡς ὄνω σκοπῶν, προτείνεται:

- Ἡ προβολὴ τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς παραδόσεως, θρησκευτικῆς καὶ κοσμικῆς, εἰς ὅλην τὴν ἐκτασιν, καὶ κατὰ ποικίλας ραδιοφωνικὰς

μορφάς παρουσιάσεως, ώστε δι' αὐτῆς νά ὑπηρετῇται καί ἡ ψυχαγωγία καί ἡ πληροφόρησις καί ἡ ἐπιμόρφωσις τοῦ εὐρυτέρου ἀκροατηρίου.

- Ἡ εἰδική προβολή Ἑλληνικῶν συνθέσεων σοβαρᾶς καί ἐλαφρᾶς μουσικῆς, στηριζομένων ἐν ὅλῃ ἢ ἐν μέρει, εἰς ἑλληνικὰς κλίμακας καί ἑλληνικοὺς ρυθμοὺς. Ἡ ἐνθάρρυνσις ἐπίσης, περαιτέρω παραγωγῆς τοιοῦτου εἴδους συνθέσεων.

Ὅπως δὴ ποτε οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν σχεδίασιν καί τὴν πραγματοποίησην τῶν μουσικῶν ἐκπομπῶν τοῦ Ἰερὸς μᾶτος δεόν νά ἐμφοροῦνται ἀπὸ τὴν ἐξῆς πεποιθήσιν ἢ ὁποῖα καί ἐπαληθεύεται διὰ τῶν γεγονότων: εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, διὰ τῆς μουσικῆς παραδόσεως χιλιᾶδων ἐτῶν, ἢ ὁποῖα διατηρεῖ, καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν τῆς, τοὺς αὐτοὺς βασικοὺς χαρακτήρας, ἔχει διαμορφωθῇ ἐν εἶδος μουσικοῦ "ἀταβισμού" ὁ ὁποῖος ^{ἀταβισμός} ἐκδηλώνεται καί ἐπικρατεῖ ^{τελικῶς} παρὰ τὰ διόφορα κατὰ καιροὺς κύματα τοῦ ἐθνικοῦ μουσικοῦ συρμοῦ, τὰ ὁποῖα κατακλύζουν κατὰ διαστήματα καί τὴν Ἑλλάδα, καί οἰοῦν ἐκάστοτε μίαν ἀπατηλὴν, ἐπιφανειακὴν ἰδέαν, τῆς μουσικῆς πραγματικότητος εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Ὡς μίαν ἐκδήλωσιν τοῦ μουσικοῦ τούτου "ἀταβισμού", δεόν νά θεωρήσωμεν ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς καί τὴν λεγομένην "λαϊκὴν μουσικὴν", ἢ ὁποῖα ἐπικρατεῖ σήμερον εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ μεγάλου κοινοῦ. Καί τοῦτο, παρὰ τὸ ὅτι, τὸ ἐπὶ ἑλληνικῶν, κατὰ κανόνα, κλιμάκων καί ρυθμῶν, στηριζόμενον εἶδος τοῦτο, ὑπέστη ποιοτικὸν ἐκχυδαϊσμόν, διὰ τῆς ἀνευθύνου καί ἰδιοτελοῦς ἐκμεταλλεύσεώς του ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπομένως, τὸν μουσικὸν τοῦτον "ἀταβισμόν" θά ἐνδυναμώσωμεν διὰ τῶν ποικίλων μορφῶν μουσικῶν ἐκπομπῶν, ὡς ἀνεφέρθη προηγουμένως, διὰ τῶν ὁποίων θά ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν προβολήν, ἢ, τὴν ὑπόμνησιν τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς παραδόσεως.

Δεύτερον ὄφελος, τὸ ὁποῖον δύναται καί δεόν νά προσφέρῃ τὸ E.I.P. πρὸς τοὺς ἀκροατὰς του διὰ τῶν μουσικῶν ἐκπομπῶν, εἶναι ἡ γνωριμία μετὰ τοῦ δυτικοῦ μουσικοῦ Πολιτισμοῦ καί ἡ ἐξοικεῖωσις πρὸς αὐτόν. Δυτικὸν δέ, μουσικὸν Πολιτισμόν, θά ἐννοοῦμεν τὴν ἀντίληψιν ἐκείνην καί τὰς μεθόδους μουσικῆς κατασκευῆς, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν νά ἀναπτύσσωνται εἰς τὰς χώρας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ 10ου, περίπου, αἰῶνος μ.Χ., ἐξειλιχθήσαν δέ εἰς τὰς αὐτὰς χώρας, ἀλλὰ καί ἐπεξετάθησαν μετὰ παραλλαγῶν καί ἀνομίξεων καί εἰς χώρας

άλλων ήπειρών καί άπετέλεσαν τόν έπικρατοῦντα εἰς τόν κόσμον μουσικόν πολιτισμόν ἕως σήμερον. Παραλλήλως, πρέπει νά ἐπιστημάνω-
μεν καί νά υποσημειώσωμεν τό ὅτι, αἱ σήμερον φαινόμεναι έντελῶς
νέαι τάσεις τῆς Μουσικῆς, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται κυρίως μέ τήν
ἐξ ὑπαρχῆς διερεῦνησιν τοῦ ήχητικοῦ ὕλικου, (διερεῦνησιν, ^{εἰς} πρῶν τό
παρόν, ^{εἰς} στάδιον πειραματικόν), ὁέον νά θεωρηθοῦν ὅτι, ὁέν ἀνήκουν
εἰς τήν πνευματικήν ἐπικράτειαν τοῦ δυτικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ
^{ὅτι, διὰ τῆς} ἀποτελοῦν μίαν ἐκδήλωσιν ἀποκεκομμένην ἀπό ἐκεῖνον. Ἄλλῃ
καί τῶν τάσεων τούτων ὁέον νά ἔχῃ τήν πληροφορίαν ὁ ἀκροατής το
B.I.P., ὥστε νά δύναται νά παρακολουθῇ τά συμβαίνοντα σήμερον
εἰς τόν κόσμον, ^{ἐπίσης} καί ὡς πρός τόν τομέα τῆς Μουσικῆς Τέχνης. Ὁκω-
σῆποτε, διὰ τῆς προβολῆς τοῦ δυτικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν
ἐπικτώσεών του εἰς τήν διαμόρφωσιν τῆς μουσικῆς ζωῆς καί χωρῶν
μή εὐρωπαϊκῶν, θά φέρωμεν τόν ^{εἰς} ~~ἐκτετατόν~~ μουσικῆς παραδόσεως
Ἑλληνα ἀκροατήν, εἰς διάλογον πρός ἄλλας μορφάς, μέσα καί ἀντι-
λήψεις Μουσικῆς αἱ ὁποῖαι, διὰ τῶν κορυφαίων δειγμάτων των, συνέ-
θεσαν ἕν φαινόμενον σοβαρᾶς σημασίας έντός τοῦ συγχρόνου Πολι-
τισμοῦ έν γένει. Ἐξ αὐτοῦ ὁέ τοῦ φαινομένου, ὁ Ἑλλην ἀκροατής
δύναται νά ἀντλήσῃ γενικωτάτας πνευματικᾶς ἀξίας αἱ ὁποῖαι ἐκ-
φράζουν τήν μεταμεσαιωνικήν Εὐρώπην καί αἱ ὁποῖαι ἀντανακλοῦν
καί εἰς τήν Μουσικήν Τέχνην τῆς. Δι' αὐτοῦ, προσέτι, τοῦ φαινο-
μένου, ὁ Ἑλλην ἀκροατής δύναται νά παρακολουθήσῃ τάς διάφορους
στάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἔναντι τῆς ζωῆς, πρός τάς ὁποῖας
ἀνταποκρίνονται αἱ διάφοροι ἐποχαί τῆς δυτικῆς Μουσικῆς, καθῶς
καί τῶν ἄλλων τεχνῶν, ὅπως: τό "μπαρόκ", ὁ "κλασικισμός", ὁ "ρο-
μαντισμός", ὁ "συμβολισμός", ἢ, ὁ "ἐμπρεσιονισμός", ὁ "ἐξπρεσ-
σιονισμός" κ.ά.

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο, ἐπερατώθη τό πρῶτον μέρος τῆς εἰσηγή-
σεως τοῦ κ. Ἀντ. Λάβδα. Εἰς διαλογικᾶς συζητήσεις, παρεμβληθεῖσας
ένῳ ἀνεπτύσσεται ἡ εἰσήγησις, ἢ, γενομένης μετά τό πέρας αὐτῆς,
διετυκώθησαν παρά τῶν συσκεπτομένων αἱ ἐξῆς σκέψεις καί προτάσεις

Ὁ κ. Γενικός προτείνει χρηματικό γβραβεῖον διὰ τοῦς Ἑλλήνας
συνθέτας.

Νά ζητηθοῦν ἀπό τοῦς μουσουργοῦς ἐνορχηστρώσεις δημοτικῶν

χορών διὰ τὴν Ευρωπαϊκὴν Ὀρχήστραν τοῦ E.I.P. ὁδὸς τὸ ὑπάρχον ὑλικὸν ὁὐκ ἐπαρκεῖ. Ὁ κ. Ἀλεξόπουλος συμφωνεῖ καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὸ βραβεῖο κινεῖ πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον διὰ μίαν καλὴν ἐργασίαν.

Οἱ παριστάμενοι συνεφώνησαν ἐπίσης ὅτι τὸ E.I.P. πρέπει νὰ ἐκπαιδεύσῃ μουσικῶς τὸν ἀκροατὴν. Ἡ Δύσις ἐδημιούργησε ἕνα μουσικὸν οἰκοδόμημα. Ὅφειλόμεν εἰς εἰδικὰς ἐκπομπὰς νὰ προβάλλωμεν τὰς ἀξίας ποὺ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὴν Δυτικὴν μουσικὴν.

Λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Ἀσλανίσης λέγει, ὅτι χρειάζεται προ-
καίδευσιν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐλαφρότερας συνθέσεις διὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς τὰ μεγάλα ἔργα.

Ὁ κ. Λάβδας προσθέτει ὅτι τὸ E.I.P. ἔχει ἐπίσης ὑποχρέωσιν νὰ οἴσῃ τὰ τελευταῖα παγκόσμια ἐπιτεύγματα, τὰς συγχρόνους μουσικὰς τάσεις ἔστω πληροφορικῶς.

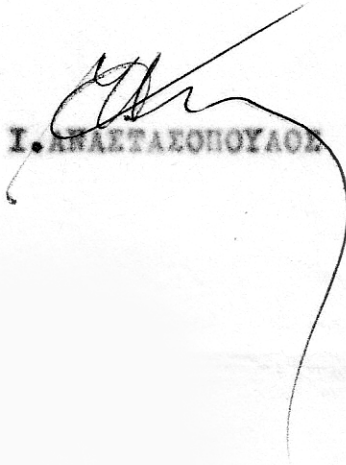
Ὁ κ. Σύμβουλος Προγράμματος ἐρωτᾷ ἐάν ὅλα τὰ ἔργα τῆς Δύσεως εἶναι ὑπὸ συζήτησιν. Δὲν θεωρεῖ δυνατόν νὰ κριθοῦν ἔργα παγκοσμίως ἐπιβεβλημένα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ραδιοφωνίας ὅπως προωθήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν συμφωνεῖ ἀπολύτως. Ἔτσι θὰ μπορέσῃ τὸ E.I.P. νὰ στείλῃ μουσικὸν ὑλικὸν καὶ εἰς τὰς ξένας Ραδιοφωνίας.

Πρὸ τῆς λήξεως τῆς συσκέψεως, ὁ κ. Λάβδας διατυπώνει τὴν ἀπόφασιν ὅτι, θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ εἰσηγηθῇ τὸ E.I.P. πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ὅπως διαχωρισθοῦν σαφῶς τὰ κριτήρια ἐγκρίσεως κυκλοφορίας τῶν δίσκων, τὰ ὅποια ὁὐκ εἶναι δυνατόν νὰ παραβλέψωμεν ὅτι ἀφοροῦν εἰς ἕναν κλάδον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀπὸ ἐκεῖνα τῆς ἐγκρίσεως δίσκων πρὸς ἐκπομπὴν ἀπὸ τῶν Σταθμῶν τοῦ E.I.P. Διότι ὁ ὁγοραστὴς μὲν τῶν δίσκων τοῦ ἐμπορίου ἔχει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἐπιλογῆς καὶ τῆς παρουσιάσεως τοῦ περιεχομένου των ἐντὸς τῆς οἰκογενείας του, ὁ ἀκροατὴς ὅμως τοῦ Ραδιοφώνου αἰφνιδιαάζεται, διὰ τῆς ἐκπομπῆς δίσκου χαμηλῆς καλλιτεχνικῆς στάθμης, ἢ δι' ἄλλους λόγους, μὴ καταλλήλου. ἀπολύτως, ὅπως ἀποτελέσῃ τὸ ἀκρόαμα οἰκογενείας καὶ ὅτ' αὐτῶν μὴ ἐνηλίκων μελῶν τῆς.

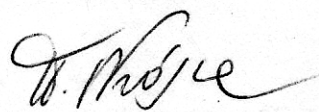
Ο κ. Σύμβουλος Προγράμματος εκφέρει την γνώμη
ότι πιθανώς να έγινε παρανόησις της διαταγής του Υπουρ-
γείου. Δεν νομίζει ότι τό Ε.Ι.Ρ. έχει υποχρέωσιν να μετα-
δίδη όλους τους δίσκους που αναφέρονται εις τόν κατάλογον.
Ο κ. Γενικός ζητεί δείγματα δίσκων που δεν εκπληροῦν καλ-
λιτεχνικῶς τόν σκοπὸν των.

Μεθ' ὅ λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν ἐπομένην 29.9.67

Ο
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥΔΑΚΗΣ

Η
ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Π. ΝΤΟΛΙΑ